

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 148/2014-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. decembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Meszárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta v konaní o sťažnosti J. J., zastúpeného advokátom JUDr. Júliusom Kvetánom, Advokátska kancelária, Štefánikova 17, Humenné, ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 108/2002, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 108/2002 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 108/2002 konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. J. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. J. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 426,12 € (slovom štyristodvadsaťšesť eur a dvanásť centov), ktorú je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Júliusa Kvetána, Advokátska kancelária, Štefánikova 17, Humenné, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2013 doručená sťažnosť J. J., (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 108/2002.

2. Keďže sťažnosť sťažovateľa nespĺňala zákonom ustanovené náležitosti, ústavný súd 18. decembra 2013 vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov jeho podania.

Sťažovateľ podaniami doručenými ústavnému súdu 13. januára 2014 a 4. februára 2014 svoju sťažnosť doplnil, spresnil petit sťažnosti, pripojil splnomocnenie pre advokáta a ďalšie prílohy.

3. Z obsahu sťažnosti, jej doplnenia a príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 18. júla 2002 žalobu, ktorou sa domáhal voči odporcovi Železnice Slovenskej republiky

náhrady ušlého zisku s príslušenstvom a nemajetkovej ujmy. Sťažovateľ podal túto žalobu ako podnikateľ – fyzická osoba – podnikajúci pod obchodným menom J. J., pričom ako vyplýva z obsahu sťažnosti, musel svoju podnikateľskú činnosť ako živnostník od roku 2011 prerušiť. Vec bola z Krajského súdu v Prešove postúpená na okresný súd, na ktorom od 11. novembra 2002 prebieha konanie pod sp. zn. 34 C 108/2002.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza: „*Ku dnešnému dňu bolo okresným súdom rozhodnuté rozsudkom č. k. 34 C/108/2002-709 zo dňa 26. novembra 2013 len o nároku na nemajetkovú ujmu, ktorý zamietol a časti náhrady ušlého zisku a to tak, že žalobu o náhradu ušlého zisku za obdobie od 1. 8. 1998 do 30. 6. 2000 zamietol a vo zvyšku nároku na náhradu ušlého zisku vylúčil na samostatné konanie...*

Moja súdená vec nie je zložitá, a v konaní boli podľa môjho názoru doposiaľ zbytočné prietahy cca 8 rokov (v období od 11. 11. 2002 do 11. 5. 2005, v období 18. 6. 2006 do 23. 10. 2007, v období od 4. 3. 2009 do 2. 7. 2013, v období od 26. 11. 2013 naďalej, čo je zrejmé z odôvodnenia môjho odvolania proti uvedenému rozsudku z 26. 11. 2013).

Vzhľadom k mojej sociálnej situácii známej okresnému súdu, (keď 2-krát v priebehu konania skúmal moje pomery, čo naposledy viedlo aj Krajský súd v Košiciach, aby ako odvolací súd v konaní 4 Co/223/2010-503 zo dňa 25. apríla 2013 ponechal v platnosti moje oslobodenie od súdnych poplatkov vo výške 90 %) musel si byť vedomý, že pre mňa sa jedná o existenčnú vec, a že každé zbytočné prietahy v konaní mi spôsobujú značný psychický stres. Od 1. 1. 2011 som vedený na Úrade práce a soc. vecí v Humennom ako uchádzač o zamestnanie, nakoľko som bol nútený z nedostatku finančných zdrojov prerušiť podnikateľskú činnosť ako živnostník. V dôsledku uvedeného ako aj skutočnosti, že v mojich 58- rokoch nie je absolútne žiadna šanca, aby ma niekto zamestnal pre môj vek a zlý zdravotný stav, táto skutočnosť sa odzrkadľuje negatívne aj na vzťahoch v mojej rodine, nakoľko keďže nemám žiadny príjem a musí ma živiť moja manželka...

Vo veci nebolo doposiaľ na okresnom súde právoplatne ukončené, pričom mám za to, že o veci sa mohlo rozhodnúť na obidvoch stupňoch právoplatne najneskôr do troch rokov, ak by som nebol nútený podávať niektoré dôvodné odvolania voči rozhodnutiu okresného súdu pri jeho rozhodovacej činnosti. Do doby zbytočných prietahov nezahrňujem doby, počas ktorých bolo konanie prerušené 23. 10. 2007 do 4. 3. 2009.

V dôsledku uvedeného mám za to, že moje ústavné právo na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sa stalo len iluzórnym.“

4. Sťažovateľ ďalej v sťažnosti uviedol, že 28. októbra 2013 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní. Predseda okresného súdu na sťažnosť odpovedal listom zo 7. novembra 2013, v ktorom sa však vyjadril len k časti sťažnosti sťažovateľa, v ktorej namietal prieťahy v konaní pri doručovaní zápisníc z pojednávani, ktoré sa uskutočnili 3. septembra 2013 a 8. októbra 2013, a ktorú uznal za dôvodnú.

Z toho dôvodu sťažovateľ 20. decembra 2013 podal predsedovi okresného súdu ďalšiu sťažnosť na prieťahy v konaní, na ktorú predseda okresného súdu reagoval listom z 27. januára 2014, v ktorom uviedol: *„Predmetom žaloby je nárok na náhradu ušlého zisku a zaplatenie nemajetkovej ujmy. Po právnej stránke vec nie je zložitá, patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov. Určitú mieru zložitosti pripúšťam v skutkovej stránke veci. Aj keď už súd čiastočne vo veci rozhodol, celková dĺžka konania, cca 13 rokov, je neakceptovateľná a preto v tejto časti hodnotím Vašu sťažnosť ako dôvodnú. Vybavujúcu sudkyňu som písomne upozornil, aby vo veci konala efektívne a bez ďalších prieťahov.“*

5. Sťažovateľ sa v sťažnosti vyjadril, že *„Ak ku dnešnému dňu nebolo od 11. 11. 2002 právoplatne skončené konanie o mojom žalobnom návrhu, považujem doterajšie konanie okresného súdu za neefektívne...“*

V dôsledku zbytočných prieťahov v konaní a neexistencii právoplatného rozhodnutia o veci samej po 11 rokoch súdneho konania, je narušená právna istota, vznikla vo mne nedôvera v účinný a spravodlivý súdny systém Slovenskej republiky.“

6. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo J. J. na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C/108/2002 porušené bolo.

2. Okresný súd je povinný vo veci konať bez zbytočných prieťahov.

3. J. J. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 50.000.- Eur (slovom päťdesiatisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť J. J. trovy konania v sume 254,88 Eur (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiat centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Júliusa Kvetána, Štefánikova 17, 066 01 Humenné (za dva úkony právnej služby a 2-krát režijný paušál) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 148/2014-13 z 24. apríla 2014 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

7. Ústavný súd po prijatí sťažnosti vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti a aby uviedol, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

8. Predseda okresného súdu na výzvu ústavného súdu reagoval podaním z 21. mája 2014, doručeným ústavnému súdu 27. mája 2014, v ktorom uviedol: „Sťažovateľ J. J. v konaní vedenom pod sp. zn. 34C/108/2002 vystupuje na procesnej strane žalobcu.

Konanie o náhradu ušlého zisku a náhradu nemajetkovej ujmy sa začalo 22. 7. 2002 podaním žaloby na Krajský súd v Prešove. Vec bola z dôvodu vecnej a miestnej príslušnosti dňa 11. 11. 2002 postúpená Okresnému súdu Košice I a pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. Ivete Slobodníkovej.

Po právnej stránke vec nie je zložitá, patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov. Určitú mieru zložitosti pripúšťam skutkovej stránke veci.

Po prevedenom rozsiahlom dokazovaní súd rozsudkom č. k. 34C/108/2002-709 zo dňa 26. 11. 2013 vo veci rozhodol. Proti rozsudku podal odvolanie žalobca. Vec bola predložená na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach dňa 5. 2. 2014. Krajský súd o odvolaní žalobcu doposiaľ nerozhodol.

Aj keď súd vo veci koná plynulo a už čiastočne vo veci rozhodol, dĺžka konania cca 13 rokov je vo všeobecnosti neakceptovateľná.

Rozhodnutie o návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 50 000,- EUR nechávam na zváženie ústavnému súdu.

Z obsahu spisu sp. zn. 34C/108/2002 však vyplýva, že určitý podiel zodpovednosti za celkovú dĺžku konania musí znášať aj sťažovateľ (žalobca), ktorý v priebehu konania doručil súdu niekoľko procesných návrhov, o ktorých musel súd rozhodnúť a v dôsledku ním podaných opravných prostriedkov bol spis niekoľkokrát predložený odvolaciemu súdu.“

9. Sťažovateľ na vyjadrenie okresného súdu reagoval svojím stanoviskom z 19. septembra 2014, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. septembra 2014. Vo vzťahu k tvrdeniu odporcu, že sťažovateľ by mal znášať určitý podiel zodpovednosti aj za celkovú dĺžku konania, pretože v priebehu konania doručoval súdu niekoľko procesných návrhov, o ktorých musel súd rozhodovať, a v dôsledku sťažovateľom podávaných odvolaní bol spis niekoľkokrát predložený odvolaciemu súdu, sťažovateľ uvádza, že odporca sa nezaoberal oprávnenosťou týchto opravných prostriedkov. V tejto súvislosti je podľa sťažovateľa relevantná aj skutočnosť, že sťažovateľ nemal v namietanom konaní advokáta a v konaní robil právne úkony ako laik. Ako príklad sťažovateľ uvádza svoje dôvodné odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 34 C 108/02-70 z 10. decembra 2004, ktorým mu bolo najskôr priznané 50 % oslobodenie od súdnych poplatkov a po jeho odvolaní mu Krajský súd v Košiciach priznal 90 % oslobodenie od súdnych poplatkov. Opätovne upozorňuje na obdobia nečinnosti okresného súdu (napr. od podania návrhu v roku 2002 do 11. mája 2005) a na neefektívnu činnosť okresného súdu (napr. odročenie pojednávania určeného na 12. máj 2009 z dôvodu zahraničnej pracovnej cesty žalovaného, ktorým sú Železnice Slovenskej republiky, ktoré majú pracovníkov spôsobilých sa kvalifikovane zastúpiť, alebo uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 25. apríla 2013 o zrušení rozsudku okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie okresnému súdu). Sťažovateľ zároveň zdôraznil, že okresný súd po 13 rokoch rozhodol o veci len čiastočne rozsudkom č. k. 34 C 108/2002-79 z 26. novembra 2013 a o zostávajúcej časti žalobného návrhu sťažovateľa z 18. júla 2002 nebolo dodnes rozhodnuté. Navyše, sťažovateľ aj proti uvedenému rozsudku podal odvolanie, pretože ho považoval za nesprávne a v rozpore so skutkovým stavom.

Sťažovateľ zároveň ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s tým, aby bolo upustené od ústneho pojednávania, a požiadal ústavný súd o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia aj za právny úkon právneho zástupcu, ktorým sa na výzvu ústavného súdu vyjadril k stanovisku odporcu.

10. Na opakovanú výzvu ústavného súdu sa vyjadril predseda okresného súdu svojím podaním z 29. októbra 2014, doručeným ústavnému súdu 4. novembra 2014, v ktorom uviedol, že súhlasí s tým, aby bolo vo veci rozhodnuté bez ústneho pojednávania.

11. Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

15. Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

16. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

18. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

20. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza

osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 305/2010). Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

21. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

22. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

23. Zo spisu okresného súdu vyplývajú tieto rozhodné skutočnosti:

- 22. júl 2002 – návrh na vydanie platobného rozkazu bol sťažovateľom zaslaný Krajskému súdu v Prešove,
- 24. október 2002 – postúpenie veci Okresnému súdu Košice I ako vecne a miestne príslušnému na prerokovanie a rozhodnutie veci, okresnému súdu bola vec doručená 11. novembra 2002,

- 19. november 2002 – žiadosť o spresnenie petitu pre sťažovateľa,
- 27. november 2002 – spresnenie petitu zo strany sťažovateľa,
- 2. február 2004 – výzva na zaplatenie súdneho poplatku sťažovateľovi,
- 1. marec 2004 – žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku zo strany sťažovateľa,
- 19. apríl 2004 – zaslanie potvrdenia o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch,
- 27. apríl 2004 – rozšírenie žalobného návrhu,
- 7. júl 2004 – oprava označenia odporcu zo strany sťažovateľa,
- 27. máj 2004 – výzva na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 500 Sk sťažovateľovi,
- 26. november 2004 – prešetrenie majetkových pomerov sťažovateľa,
- 10. december 2004 – oslobodenie sťažovateľa od súdnych poplatkov v rozsahu 50 % uznesením č. k. 34 C 108/02-70,
- 21. december 2004 – odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu z 10. decembra 2004, ktorým mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 50 %,
- 31. december 2004 – doplnenie odvolania sťažovateľa proti uzneseniu z 10. decembra 2004,
- 5. január 2005 – predloženie spisu s opravným prostriedkom Krajskému súdu v Košiciach,
- 4. február 2005 – Krajskému súdu v Košiciach bolo zaslané doplnenie odvolania z 1. februára 2005,
- 11. február 2005 – Krajskému súdu v Košiciach bolo zaslané doplnenie odvolania z 9. februára 2005,
- 11. máj 2005 – Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 2 Co 2/05 zmenil uznesenie okresného súdu tak, že oslobodil sťažovateľa od platenia súdneho poplatku v rozsahu 90 %,
- 13. máj 2005 – doplnenie a spresnenie návrhu vo veci,
- 24. máj 2005 – žiadosť o vydanie opravného uznesenia – o opravu v označení účastníkov konania,
- 21. jún 2005 – žiadosť sťažovateľa doručená okresnému súdu o nariadenie termínu pojednávania,
- 1. júl 2005 – oznámenie sťažovateľa o zaplatení súdneho poplatku a žiadosť o nariadenie pojednávania,

- 18. júl 2005 – uznesenie okresného súdu č. k. 34 C 108/02-119 o vrátení súdneho poplatku vo výške 10 000 Sk sťažovateľovi z dôvodu, že bol zaplatený dvakrát,
- 15. august 2005 – rozšírenie žalobného návrhu zo strany sťažovateľa,
- 8. september 2005 – výzva okresného súdu pre žalovaného na vyjadrenie sa k návrhu,
- 21. september 2005 – žiadosť sťažovateľa o nariadenie pojednávania vo veci,
- 2. december 2005 – vyjadrenie žalovaného k podaniu sťažovateľa,
- 7. december 2005 – pojednávanie na okresnom súde – výpoveď žalobcu – odročené na 1. jún 2006,
- 5. január 2006 – vyjadrenie žalovaného k podaniu sťažovateľa,
- 16. január 2006 – rozšírenie žalobného návrhu zo strany sťažovateľa a návrh na pripustenie M. do konania,
- 9. február 2006 – vyjadrenie žalovaného k podaniu sťažovateľa,
- 15. február 2006 – uznesenie okresného súdu č. k. 34 C 108/02-181, ktorým zmenu žaloby navrhnutú sťažovateľom z 25. apríla 2004, 12. augusta 2005 a 12. januára 2006 nepripustil,
- 28. február 2006 – doplnenie dôkazov zo strany sťažovateľa,
- 1. marec 2006 – pojednávanie na okresnom súde – vyjadrenia sťažovateľa a žalovaného – odročené na 9. máj 2006,
- 8. marec 2006 – žiadosť okresného súdu na Okresný súd Humenné o zaslanie spisu sp. zn. 6 C 175/03,
- 9. marec 2006 – odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 15. februára 2006, ktorým neboli pripustené zmeny žaloby,
- 13. marec 2006 – nesúhlas J. M. so vstupom do konania,
- 31. marec 2006 – uznesenie okresného súdu č. k. 34 C 108/02-202 o zamietnutí návrhu sťažovateľa na pristúpenie ďalšieho účastníka,
- 12. apríl 2006 – predloženie veci Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa z 9. marca 2006,
- 23. máj 2007 – Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 4 Co 120/2006 rozhodol o odmietnutí odvolania sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o nepripustení zmeny žaloby,
- 8. august 2007 – žiadosť sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania v danej veci,

- 22. august 2007 – žiadosť okresného súdu na Okresný súd Humenné o zaslanie spisu sp. zn. 6 C 175/2003, v ktorom bol podaný sťažovateľom návrh na obnovu konania,
- 23. október 2007 – pojednávanie – vyjadrenie strán – konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného pred Okresným súdom Humenné pod sp. zn. 6 C 175/2003,
- 2. júl 2008 – žiadosť okresného súdu na Okresný súd Humenné o zaslanie spisu sp. zn. 6 C 61/2006 a pripojeného spisu sp. zn. 6 C 175/2003,
- 10. júl 2008 – oznámenie z Okresného súdu Humenné o tom, že spisy sp. zn. 6 C 175/2003 a sp. zn. 6 C 61/2006 nie je možné zapožičať, keďže sa nachádzajú na Krajskom súde v Prešove v dôsledku odvolania,
- 4. marec 2009 – žiadosť Okresného súdu Košice I na Okresný súd Humenné o zaslanie spisu sp. zn. 6 C 175/2003,
- 27. marec 2009 – oznámenie Okresného súdu Humenné o tom, že spis sp. zn. 6 C 175/2003 nie je možné zaslať, keďže bol zapožičaný Okresnému súdu Prešov,
- 17. apríl 2009 – návrh sťažovateľa na prerušenie konania v časti žaloby, ktorej sa sťažovateľ domáhal úslého zisku po 1. apríli 2004, spresnenie žalobného petitu,
- 18. apríl 2009 – spresnenie žalobného návrhu z 18. júla 2002 sťažovateľom, predloženie ďalších dôkazov,
- 21. apríl 2009 – pojednávanie – vyjadrenie strán – odročené na 12. máj 2009,
- 7. máj 2009 – upovedomenie o odročení pojednávania na 30. september 2009,
- 8. júl 2009 – čiastočné späťvzatie žalobného návrhu zo strany sťažovateľa,
- 30. september 2009 – pojednávanie okresného súdu, na ktorom okresný súd rozsudkom č. k. 34 C 108/02-338 zamietol návrh na zmenu žaloby, ako aj celú žalobu sťažovateľa,
- 20. november 2009 – odvolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 30. septembra 2009 v celom rozsahu,
- 25. november 2009 – výzva sťažovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku,
- 7. december 2009 – odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 25. novembra 2009 o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie,
- 17. február 2010 – výzva okresného súdu na predloženie podkladov pre oslobodenie od súdneho poplatku,

- 10. marec 2010 – zaslanie podkladov na oslobodenie od súdnych poplatkov sťažovateľom,
- 20. máj 2010 – okresný súd uznesením č. k. 34 C 108/02-428 zamietol návrh sťažovateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu,
- 20. máj 2010 – výzva pre sťažovateľa na opravu a doplnenie odvolania zo 16. novembra 2009,
- 7. jún 2010 – oprava a doplnenie odvolania, odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 20. mája 2010,
- 13. júl 2010 – urgencia okresného súdu žalovanému na vyjadrenie sa k odvolaniu sťažovateľa z 20. novembra 2009,
- 23. júl 2010 – vyjadrenie žalovaného k odvolaniu sťažovateľa,
- 15. október 2010 – doplnenie sťažovateľa k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 21. október 2010 – podanie sťažovateľa z 15. októbra 2010 zaslané na Krajský súd v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní,
- 27. január 2011 – doplnenie k žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 4. február 2011 – doplnenie z 27. januára 2011 zaslané na Krajský súd v Košiciach,
- 7. február 2011 – doplnenie k žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 8. február 2011 – zaslanie doplnenia sťažovateľa k žiadosti na Krajský súd v Košiciach,
- 2. marec 2012 – žiadosť sťažovateľa o rozhodnutie o jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu zo 16. novembra 2009,
- 27. apríl 2012 – doplnenie sťažovateľa k jeho žiadosti,
- 13. august 2012 – spresnenie obchodného mena žalovaného sťažovateľom,
- 27. september 2012 – pojednávanie na Krajskom súde v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 223/2010, 4 Co 224/2010 o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 30. septembra 2009 o zamietnutí žaloby,
- 28. január 2013 – zaslanie späťvzatia žaloby v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava sp. zn. 35 Cb 121/2011, v ktorom sa sťažovateľ domáhal proti Železniciam Slovenskej republiky náhrady ušlého zisku v sume 40 565 € s príslušenstvom,
- 26. február 2013 – pojednávanie na Krajskom súde v Košiciach nariadené na 28. február 2013 bolo zrušené,

- 15. máj 2013 – doplnenie dôkazu z iného súdneho spisu sťažovateľom,
- 25. apríl 2013 – Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 4 Co 223/2010, 4 Co 224/2010 zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, potvrdil uznesenie, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľa na úplné oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 2. júl 2013 – pojednávanie na okresnom súde – vyjadrenie strán – odročené na 3. september 2013,
- 16. júl 2013 – žiadosť sťažovateľa o zabezpečenie dôkazu,
- 1. august 2013 – návrh sťažovateľa na zabezpečenie dôkazov,
- 7. august 2013 – vyjadrenie žalovaného,
- 3. september 2013 – pojednávanie na okresnom súde – výsluch svedkov – odročené na 8. október 2013,
- 8. október 2013 – pojednávanie na okresnom súde – výsluch svedka M. a vyjadrenie strán – odročené na 26. november 2013,
- 9. október 2013 – žiadosť okresného súdu na Okresný súd Humenné o zapožičanie spisu sp. zn. 7 C 668/2001, a to na pojednávanie nariadené na 26. november 2013,
- 24. október 2013 – odpoveď Okresného súdu Humenné k žiadosti z 9. októbra 2013 – spis nie je možné zapožičať, keďže bolo vo veci podané odvolanie,
- 28. október 2013 – sťažnosť sťažovateľa predsedovi Okresného súdu Košice I na prieťahy v konaní,
- 7. november 2013 – vyjadrenie zákonnej sudkyne k sťažnosti sťažovateľa,
- 8. november 2013 – upozornenie predsedu okresného súdu zákonnej sudkyňi na prieťahy v konaní,
- 26. november 2013 – pojednávanie na okresnom súde – vyjadrenie strán – skončené dokazovanie – vyhlásený rozsudok č. k. 34 C 108/02-709, ktorým súd žalobu o náhradu ušlého zisku za obdobie od 1. augusta 1998 do 30. júna 2000 zamietol a vo zvyšku nároku vylúčil na samostatné konanie; žalobu o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 500 000 Sk zamietol,
- 20. december 2013 – sťažovateľ podal predsedovi súdu sťažnosť na prieťahy v konaní,
- 30. december 2013 – odvolanie sťažovateľa proti rozsudku č. k. 34 C 108/2002-709 z 26. novembra 2013 v celom rozsahu,

- 7. január 2014 – výzva podpredsedníčky okresného súdu zákonnej sudkyne na vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľa z 20. decembra 2013 na prietahy v konaní a na neúplnosť zápisnice,
- 23. január 2014 – vyjadrenie zákonnej sudkyne k sťažnosti sťažovateľa,
- 23. január 2014 – zaslanie odvolania žalovanému na vyjadrenie,
- 5. február 2014 – predloženie spisu Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku z 26. novembra 2013,
- 12. február 2014 – predloženie vyjadrenia žalovaného k odvolaniu sťažovateľa Krajskému súdu v Košiciach,
- 15. máj 2014 – žiadosť okresného súdu na Krajský súd v Košiciach o zapožičanie spisu sp. zn. 34 C 108/2002 na účely vyjadrenia sa pre ústavný súd.

24. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňoval tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníkov súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

24.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, predmetom konania na okresnom súde je rozhodovanie o žalobe o náhradu ušlého zisku s príslušenstvom a náhradu nemajetkovej ujmy. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, a teda sa nevymyká bežnej rozhodovacej činnosti, čo potvrdil aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti. Predseda okresného súdu sa však zároveň vyjadril, že predmetná vec vykazuje určitú mieru skutkovej zložitosti, avšak neuviedol, v čom má skutková zložitosť spočívať. Zo spisu ústavný súd nezistil, že by počas konania vznikla potreba znaleckého dokazovania, výsluchu viacerých svedkov, prípadne iná skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné konštatovať, že vec prerokovávaná na okresnom súde bola skutkovo zložitá. Okresný súd v priebehu konania vykonal dokazovanie dožiadaním iného

spisu z Okresného súdu Humenné, ale táto skutočnosť sama osebe nemôže odôvodniť skutkovú zložitnosť prerokovanej veci.

24.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmanom konaní, ústavný súd zistil, že sťažovateľ opakovane v konaní využil svoje právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiam okresného súdu tak v procesných otázkach (oslobodenie od povinnosti zaplatiť súdny poplatok), ako aj v merite veci.

Pri hodnotení tohto postupu sťažovateľa bral ústavný súd do úvahy to, že ako účastník konania má nesporne právo na procesné úkony, ktoré urobil. Pri niektorých z nich bol sťažovateľ aj úspešný (napr. 11. mája 2005 Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 2 Co 2/05 zmenil uznesenie okresného súdu tak, že oslobodil sťažovateľa od platenia súdneho poplatku v rozsahu 90 %, 25. apríla 2013 Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 4 Co 223/2010, 4 Co 224/2010 zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie). Avšak na druhej strane si sťažovateľ musí byť vedomý skutočnosti, že o ním využitých opravných prostriedkoch sa musí v konaní rozhodnúť, čím sa konanie v jeho veci primerane predĺži.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu ak v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

24.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že viac ako 12-ročné trvanie preskúmaného konania je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané a neospravedliteľné.

Na základe prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd na začiatku konania identifikoval jedno dlhšie obdobie nečinnosti, a to od 27. novembra 2002 do 2. februára 2004 (14 mesiacov), vo zvyšku konania konal okresný súd relatívne plynulo a na jeho ťarchu mu nemožno pričítať obdobie, počas ktorého bolo konanie prerušené (od 23. októbra 2007 do 21. apríla 2009), ako aj obdobia, počas ktorých sa spis nachádzal na odvolacom súde.

Uvedený postup okresného súdu však možno považovať za neefektívny najmä s ohľadom na celkovú dĺžku konania, ktorá je takmer 12 rokov. Takýto postup okresného súdu je potrebné považovať za zbytočné priesťahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho hľadiska netolerovateľné. Ústavný súd konštatuje, že k uvedeným priesťahom nedošlo v dôsledku právnej zložitosti veci, ale z dôvodu neefektívneho postupu okresného súdu, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že zákonná sudkyňa bola na priesťahy v konaní v novembri 2013 upozornená aj predsedom okresného súdu, ktorý zhodnotil celkové trvanie predmetného konania za neakceptovateľné aj vo svojom vyjadrení z 21. mája 2014.

25. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu v bode 1.

26. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd vo výroku tohto nálezu v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priesťahov.

27. Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 50 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä vzhľadom na celkovo dlhé trvanie napadnutého konania a na povahu veci považuje za primerané v sume 3 000 €.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

27. Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti, vyjadrenie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2014 predstavuje sumu 134 € a režijný paušál 8,04 €, t. j. v celkovej výške celkom 426,12 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

28. Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e: Podľa čl. 133 ústavy proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.

V Košiciach 9. decembra 2014